

Koe-eläinten kuljetus ja pito koe-eläinyksikön ulkopuolisissa tiloissa: Kuopion yliopiston ohjeistus v. 2001

Eila Kaliste

Valtakunnallinen koe-eläinkeskus, Kuopion yliopisto

1. Ohjeistuksen tarkoitus

Näiden ohjeiden tarkoituksena on ohjeistaa koe-eläinten pito, käyttö ja kuljetus koe-eläinyksiköiden ulkopuolella. Tavoitteena on minimoida altistuminen koe-eläinallergeeneille sekä koe-eläinten taudinaiheuttajien leviäminen.

2. Pääperiaate: Vältä koe-eläinten käyttöä muissa kuin koe-eläinyksikön tiloissa.

Eläinten pito tiloissa merkitsee aina riskiä levittää allergeeneja ja muita kontaminantteja ympäristöön.

3. Siirto koe-eläinyksiköstä laboratorioon

3.1 Reitin valinta: vältä yleisiä kulkureittejä, jottamahdollisimman vähän ihmisiä joutuu altistumaan eläimistä peräisin oleville tekijöille.

3.2 Pidä eläimet kuljetuksen ajan kuljetuslaatikoissa tai peitä häkit kankaalla tms, joka estää partikkeleiden leviämisen ympäristöön. Eläinten suo-jaaminen

kuljetuksen ajaksi vähentää myös niiden stressiä.

4. Eläinten säilytys laboratoriossa

4.1 Pidä eläimet mieluiten muista tiloista erillisessä tilassa. Käytä aina vetokaappia, ilmastoitua kaappia tms, jolloin eläimistä lähtevät partikkelit ohjautuvat suoraan ilmanpoistoon leviämättä huonetilaan. Älä pidä eläimiä avoimessa huonetilassa.

4.2 Muista turvata eläimille riittävä ilmanvaihto, sopiva lämpötila ja kosteus sekä säännöllinen valorytmi. Eläimillä on oltava riittävästi puhdasta rehua ja vettä saatavana. Eläinten hyvinvointi on tarkistettava päivittäin. Ympäristön on oltava rauhallinen.

4.3 Huolehdi eläinten hygieniasta. Eläinten kuivikkeet ja häkit on vaihdettava puhtaisiin tarpeen mukaan.

4.4 Huolehdi siitä, että tilan muut käyttäjät ovat tietoisia eläimiin liittyvistä terveydellisistä riskitekijöistä ja eläinten pidon asettamista rajoituksista

toiminnalle.

5. Eläinten käsittely

5.1 Älä pidä eläimiä avoimessa huonetilassa. Tee käsittelyt veto/laminaarikaapissa, tai tilassa jossa on kotelointi, paikallispoisto tms. systeemi estämässä eläinperäisten partikkeleiden leviäminen huoneilmaan.

5.2 Käytä erillisiä työvaatteita ja suojaimia käsitellessäsi eläimiä: vähintään P2-luokan hengityksensuojain sekä suojakäsineet. Suojainten yms. käsittely käytön jälkeen: ei yleisiin tiloihin.

5.3 Puhdista käsittelyissä käytetyt välineet heti käytön jälkeen. Järjestä omat välineet eläinten käsittelyihin, jotka eivät ole muussa käytössä.

5.4 Puhdista käsittelytila käytön jälkeen.

5.5 Eläinraatojen hävitys: laita raadot välittömästi suljettuun muovipussiin ja tarkoitusta varten olevaan pakastimeen.

6. Likaisten häkkivälineiden ja kuivikkeiden käsittely

6.1 Käytetyt kuivikkeet ja häkit sisältävät runsaasti eläimistä peräisin olevia allergeeneja yms. Ne ovat myös merkittävä riskitekijä koe-eläinten taudinaiheuttajien leviämisen suhteen. Likaiset kuivikkeet pölyävät herkästi kuivikkeita tai häkkeitä käsiteltäessä: älä

säilytä käytettyjä häkkeitä avoimessa huonetilassa.

6.2 Tyhjennä häkit heti käytön jälkeen kuivikkeista ja rehuista suljettavaan muovipussiin, joka viedään välittömästi pois yleisistä tiloista. Suorita tyhjennys vetokaapissa. Vesipullot tyhjenetään viemäriin ja samalla huuhdellaan, jos mahdollista. Muista käyttää suojaimia (hengityksensuojain, käsineet, vaatteet) käsitellessäsi likaisia välineitä.

6.3 Likaiset häkit palautetaan koe-eläinyksikköön mieluiten autoklavoinnin kautta. Käytännöstä on sovittava koe-eläinkeskuksen kanssa.

6.4 Jos peset likaisia häkkeitä itse, järjestä häkkien ja välineistön säilyttämiseksi erillinen tila. Älä säilytä välineistöä likaisena.

7. Eläinten käyttö kurssitöissä

7.1 Yliopiston yhteisessä käytössä olevista opetustiloista eläimiä voidaan pääsääntöisesti käyttää vain kurssisaleissa MK 23 ja 27 (Snellmania) ja KL 2,3,4 (Canthia).

7.2 Mikäli käytät eläimiä kurssitöissä laitoksen tiloissa, noudata tämän ohjeistuksen sääntöjä. Kerro laitoksen muulle henkilöstölle eläinten käytöstä.

7.3 Vältä suurten eläinmäärien kuljettamista käytäviä pitkin pitkiä

matkoja. Parempi vaihtoehto on autokuljetus ulkokautta.

7.4 Järjestä opiskelijoille tarvittavat suojaimet ja kerro heille eläinten käsittelyyn liittyvistä riskeistä.

7.5 Käytön jälkeen tilat on puhdistettava mahdollisimman hyvin: roskat yms. suljettuihin muovipusseihin. Pöytäpinnat pyyhitään, lattialta siivotaan irtoroskat, raadot muovipusseihin, häkkivälineistö pois.

7.6 Ole etukäteen yhteydessä yliopiston siivoajiin ja tarkista että tila siivotaan ennen seuraavaa käyttöä.

8. Taudinaiheuttajien leviämisen estäminen

8.1 Eläinten käyttö koe-eläinyksikön ulkopuolella aiheuttaa riskin koe-eläinten taudinaiheuttajien leviämiseen, koska mahdollisuudet suojata eläinten terveyttä ovat huonommat. Eläin-, väline- ja henkilöliikennettä koe-eläinyksikön ja

muiden tilojen välillä on kontrolloitava, jotta mahdolliset taudinaiheuttajat eivät kulkeutuisi koe-eläinyksikköön.

8.2 Tuo tiloihin ainoastaan barrierista tai isolaattorista peräisin olevia eläimiä, joiden terveydellinen status tunnetaan. Koe-eläinyksiköstä poistuneita eläimiä ei oteta takaisin koe-eläinyksikköön.

8.3 Henkilöiden, jotka käyttävät eläimiä koe-eläinyksikön ulkopuolella, on noudatettava kahden päivän karanteenia koe-eläinyksikköön tultaessa. Yksikön ulkopuolella eläintöissä käytetyt välineet on steriloitava ennen kuin niitä voi tuoda yksikköön.

8.4 Mikäli joudut käyttämään eläimiä, joiden terveydellinen status on puutteellinen: pidä eläimet erillään muusta toiminnasta. Tapauskohtaisesti on sovittava eläinten säilytyksestä, hoidosta ja käytöstä. Pääperiaatteena on, että eläimet eivät saa vaarantaa muiden eläinten terveyttä.